

רוממות לומדי התורה

הרב בן ציון הכהן קוק

דברים אלו הכתובים לעילוי נשמתו של ידידנו הרב ר' חיים ידוב זכר צדיק לברכה, החקוקה בעומק לבבינו נבדל לחיים טובים, מבטאים באופן מיוחד את דמותו, בשקידתו הבלתי פוסקת בלימוד התורה, אשר מלבד שהקנתה לו בקיאות נפלאה שהתמצא בכל נושא תורני והלכתי שהועלה לדיון במחיצתו, אף גם זאת הקנתה לו רוממות בבחינת 'למדתי תורה ונתרוממתי'. עלה האיש ונתעלה, עד שנתבקש לישיבה של מעלה. תנצב"ה.

קודם מתן תורה, הובטחנו מפי הקב"ה: 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש' (שמות יט, ו) יש לבאר את לשון הפסוק: וכי יתכן שכל עם ישראל יהיו כהנים? בשלמא בהגדרת 'גוי קדוש', הכוונה שכל העם יהיה קדוש, כפי שאנחנו נקראים בתפילת שמונה עשרה: 'וקדושים בכל יום יהללוך סלה', אך מה כוונת הפסוק בממלכת כהנים?

הרמב"ן מבאר את הדימוי לכהנים שכפי שהם משרתי ה' כך כל עם ישראל יהיו ממלכת משרתי ה'.

אך רש"י מסביר 'ממלכת כהנים – שרים'. כהן הוא לשון גדולה (רש"י בראשית לב, כב; שמות ב, טז), וכך 'ממלכת כהנים' הכוונה ממלכת שרים. כלומר, שכל אחד ואחד מעם ישראל נעשה על ידי קבלת התורה שר וחשוב במהותו. וכן פירש רבנו יונה (שערי תשובה ג, קסז) 'לשון כהנים אדונים ושרים, ופירושו: אתם תהיו לי ממלכה שכולה שרים'.

לאחר מתן תורה נאמר: 'ויאמר משה אל העם אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים' (שם, יז). גם בפסוק זה נחלקו רש"י והרמב"ן; רש"י מפרש: 'נסות – לשון הרמה וגדולה', כמו 'נס' שהוא מוט גבוה וזקוף, ומלשון 'ושא נס לקבץ גלויותינו'. והרמב"ן חולק ומפרש: 'לבעבור הרגילכם באמונתו בא האלהים, שכיון שהראה לכם גלוי השכינה, נכנסה אמונתו בלבבכם לדבקה בו, ולא תיפרד נפשכם ממנה לעולם'.

כלומר, נסות הוא לשון הרגל, כמו שאומרים על איש המורגל באיזו מלאכה, שיש לו ניסיון והוא מנוסה בזה.

מו"ר המשגיח הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל אמר על כך: פעמיים נחלקו רש"י והרמב"ן, קודם מתן תורה ולאחריה, ברורה דעתו של רש"י 'מתן תורה תחילתו וסופו רוממות כל יחיד מ'ישראל' (עלי שור א, עמ' קסח). לפני מתן תורה, הקב"ה מודיע לבני ישראל כי התכלית של התורה היא לעשותנו 'ממלכת כהנים – שרים', ומתוך הרגשה זו צועדים עם ישראל לקבל את התורה. וזו אף המסקנה של כל מעמד הר סיני: 'לבעבור נסות אתכם', לתת לנו חשיבות ורוממות, 'כי מתוך קטנות לא משיגים כוונת התורה'.

מיותר להזכיר כי אין הכוונה לגאווה, שהרי הגאה אינו חשוב כלל, הוא רק מחפש כבוד מאחרים. אלא הכוונה לרוממות. 'כל אדם חייב לדעת שיש לו חשיבות, לא חשיבות של 'מחשיב עצמו בעצמו'. כפי שמגדיר המסילת ישרים את הגאה (פרק יא), אלא חשיבות בעלת משמעות עמוקה, ואף מזעזעתי (עלי שור שם).

אלו הם דברי רב יוסף (פסחים סח, ב), שהיה מצווה לאנשי ביתו להכין לו לסעודת חג מתן תורה עגל מובחר, מחמת שמחתו ביום זה שאלמלא הוא 'כמה יוסף איכא בשוקא', ופירש רש"י: 'שאלמלא שלמדתי תורה ונתרוממתי, הרי אנשים הרבה יש בשוק ששמם יוסף ומה ביני לבינם'. כלומר, שמחת רב יוסף במתן תורה היתה על הרוממות שזכה לה על ידי לימוד התורה.

רב יוסף לשיטתו שביאר (נדרים נה, א) את הפסוק (במדבר כא, יח): 'ומדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות', שאין כאן סתם ציון מקומות הדרך שהלכו בני ישראל, שהרי אין מקום הנקרא מתנה. וכן קשה שאם כן היה צריך לכתוב ממתנה לנחל, ומה כוונת התורה נחליאל. אלא שבא הכתוב ללמדנו שאדם המפקיר עצמו ללמד תורה לכל דורש כמדבר שהוא מופקר לכל, זוכה שתורה ניתנת לו במתנה, שנאמר 'וממדבר מתנה'. וכיון שניתנה לו במתנה, זוכה אף שנעשית לו התורה כנחלה שנאמר 'וממתנה נחליאל'. וכיון שנחלו אל עולה לגדולה, שנאמר 'ומנחליאל במות'. ואם הגביה עצמו ומתגאה, הקב"ה משפילו שנאמר 'ומבמות הגיא' (גיא הוא נמוך).

ולא עוד, אלא ששוקעין אותו בקרקע, כלומר משפילים אותו ביותר, שנאמר: 'ונשקפה על פני הישימוץ'. ואם חוזר בו מגאוותו ומשפיל את עצמו, הקב"ה חוזר ומגביהו, שנאמר (ישעיהו מ, ד): 'כל גיא ינשא'.

למדנו כאן כי העצה להתרומם, ואף לחוש בהתרוממות, היא לימוד התורה, שהרי 'הקדוש ברוך הוא מגביהו'. אולם האדם לעולם אינו בטוח ברוממותו, כי אם לאחר מכן הוא מתגאה, בא מבית המדרש ומתנהג בגאווה כלפי בני ביתו, או בכל מקום שהוא, מאבד על ידי כן את הרוממות.

אך מדגישה הגמרא: אל ייאוש! אמנם יש נפילות, אך אפשר לחזור לרוממות, ולסייעתא דשמיא המיוחדת הנלווית לה, בכך שבכבודו ובעצמו 'הקב"ה חוזר ומגביהו'.

תענוג השמיעה בתורה

'השמיעה בתורה הוא תענוג מופלא ומחיה הנפש כאומרו 'שמעו ותחי נפשכם', והמרגיש בטעם התורה תשיחנו נפשו כי עליו לשלם גמול טוב למתן מתנה טובה מופלאת ואין צריך לומר שאין לתבוע שכר עליה'.

(אור החיים דברים יא, כז)